

מרשת 'גדעון' לרשות התח"ל

[הערת מערכת: הכתבה מבוססת על כתבה של ד"ר ניר מן, שפורסמה ב'הארץ' באוג' 26, 2010, תחת הכותרת "האנטנה ששירתה את המוסד בראשית ימיו הופכת לאנדרטה לימים אחרים", ראה: <http://www.haaretz.co.il/hasite/spages/1186464.html>]

בשנים הראשונות לקום המדינה התנהלה התקשורת הממלכתית בין הארץ לחו"ל ע"י גוף תקשורת בין-משרדי של המוסד למודיעין ("המוסד"), משרד החוץ ומערכת הביטחון, שנקרא רשות התח"ל (שירות התח"ל בתחילתו; תח"ל – תחנות חוץ לארץ). רשות התח"ל התפתחה מרשת "גדעון" המחתרית של ארגון ההגנה שאלחוטניה (ה"גדעונים") קיימו את קשר הרדיו לארץ מספינות המעפילים ומהתחנות היבשתיות של המוסד לעליה ב' באירופה. שאול אביגור, שעמד בראש המוסד לעליה ב', ניהל גם את פעילות הרכש הצבאי בחו"ל והובלתו לארץ על בסיס תשתית השליחים, הגדעונים, אמצעי התובלה והקשרים של המוסד לעליה ב'.

"בימי המדינה שבדרך הייתה תחנת השידור של רשת הגדעונים בארץ בבית משפחת אברהם בן-יוסף (לימים מנכ"ל משרד הביטחון), בקומה השנייה במעונות עובדים ח' בשדרות נורדאו בתל אביב", מספר אל"מ (בדימוס) אורי גורן, מבכירי הגדעונים וממייסדי חיל הקשר. "שירות התח"ל נולד מרשת הגדעונים בלידה טבעית, כשם שהמוסד למודיעין הוא בן חוקי של המוסד לעליה ב' - שניהם הוקמו מאנשי ההעפלה והרכש של ההגנה בפאריס, מרסיי, מילאנו ועוד. עם קום המדינה הועברה תחנת התח"ל לגבעה ברמת גן (גן אברהם), שבה שכן מחנה המטכ"ל. תחנת השידור של התח"ל, בפיקודו של משה (זיק) ירושלמי, הוצבה בקומה השלישית של בית נוימן (ברחוב שרת 21) ששימש את פלוגת הקשר המטכ"לית".

מוסיף פתחיה פייג, מוותיקי הגדעונים ומפקדה השני של רשות התח"ל: "ירושלמי, שהיה מפקד הגדעונים באירופה, הקים את שירות התח"ל ופיקד עליו במשך כעשרים שנה. מרבית האלחוטנים ביחידה היו גדעונים לשעבר. במחצית הראשונה של שנות החמישים הפכה התח"ל לרשות עצמאית בראשות המוסד, וחיל הקשר העמיד לרשותה את אלחוטני המורס הטובים ביותר. עם העברת מחנה המטכ"ל בפברואר '55 מרמת גן (בסיס השלישות הנוכחי) לתל אביב, הוצבה יחידת התח"ל בדרום הקריה".